

Юлія Стребкова,
Національний технічний університеті України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»

ГЕНДЕРНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ГЕОМАТИКИ¹

Представлені результати аналізу сучасного стану імплементації гендерних досліджень до системи підготовки фахівців негуманітарних спеціальностей в Україні. Висвітлено досвід з впровадження гендерної складової до підготовки фахівців у сфері геоматики на основі українсько-канадського проекту «Закладення основи інфраструктури просторових даних: забезпечення бази в українському уряді для підтримки стабільного економічного зростання» станом на 2016 рік. Розроблені рекомендації для впровадження гендерної складової у підготовку фахівців у сфері геоматики.

The results of analyses of modern conditions of implementation of gender studies in system of training of specialists in non-humanitarian specialties in Ukraine have been submitted. The experience of implementation of gender component to the training of specialists in the field geomatics based on Ukrainian – Canadian project: “Laying the Foundation for a Spatial Data Infrastructure: Building Capacity within the Ukrainian Government to Support Sustainable Economic Growth” as for 2016 have been shown. The recommendations for the implementation of the gender component in the training of specialists in the field of Geomatics have been developed.

¹ Оpubліковано у збірнику: Рівність, лідерство, спілкування в європейських прагненнях української молоді: гендерний дискурс: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, (Тернопіль, 5–7 жовтня 2016 р.) ; за заг. ред. проф. В. П. Кравця. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2016. – С. 183-186.

Актуальність підготовки фахівців зі збору, обробки та аналізу даних для сучасного українського суспільства, як і потреба вирішення гендерних проблем задля стабільності розвитку країни не викликає сумніву. «Геоматика», «Гендерні дослідження» та «Сталий розвиток» наразі в Україні не входять до переліку галузей знань, спеціальностей чи класифікаторів. Найближчою до Геоматики є спеціальність «Науки про Землю» у галузі «Природничі науки» [3]. Проте, згідно з таблицею відповідності Переліків, у сфері геоматики можуть працювати фахівці з галузей: «Виробництво та технології», «Математика та статистика», «Інформаційні технології» та інших [4, с. 3].

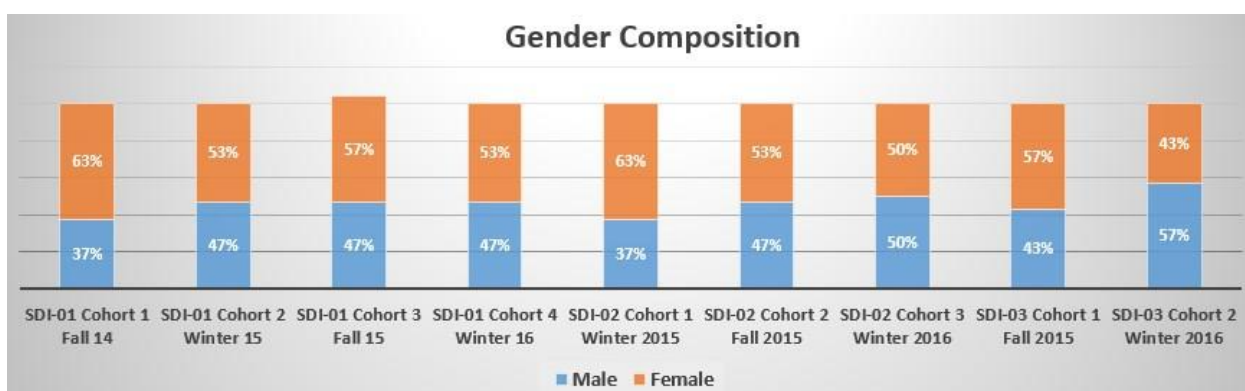
У НТУУ «КПІ» починаючи з 2001 року реалізуються проекти за гендерною тематикою, спрямовані на фахівців негуманітарного профілю. У 2003 був розроблений та викладався курс «Теорії статі та гендеру» для фахівців інженерних спеціальностей. Зараз в Україні гендерна тематика лише зрідка, як вибіркові курси, входить до планів підготовки фахівців з гуманітарних та соціальних спеціальностей. Згідно освітніх стандартів України, гендерна складова підготовки фахівців поза межами соціально-гуманітарних спеціальностей відсутня.

Утвердження відносин партнерства на основі рівноправності жінок і чоловіків є однією з умов стійкого розвитку [2, с. 7], на думку вітчизняних експертів (Е. Лібанова, Л. Лобанова, Т. Мельник, Л. Смоляр, М. Скорик) впровадження гендерної тематики є надзвичайно важливою складовою стратегії сталого розвитку України. Практичну потребу в забезпеченні міського простору для жінок зазначають Г. Фесенко [5], Н. Онищенко та Г. Єрко. Отже, проект із «Закладення основи інфраструктури просторових даних: забезпечення бази в українському уряді для підтримки стабільного економічного зростання» є актуальним для освіти України. Проектом запланована підготовка та сертифікація приблизно ста державних службовців (70 жінок та 30 чоловіків) в галузі інфраструктури просторових даних та геоматики, тож висвітлення досвіду впровадження гендерної складової

проекту може бути корисним як для системи вищої технічної освіти і природничих наук, так і для підготовки фахівців з державного управління.

До проекту були залучені три університети: Ванкуверський острівний університет, Київський національний університет імені Тараса Шевченка та Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут” ім. Ігоря Сікорського. У проекті застосовувався гендерно збалансований кількісний підхід: три жінки і троє чоловіків українських інструкторів, не менше 40% слухачів усіх курсів становлять жінки [1, с.35].

Розподіл слухачів 2014-2015 років за статтю:

Семінари з гендерної рівності включено у програми підготовки всіх орієнтаційних зустрічей груп, для українських інструкторів організовано тренінг з гендерної рівності. У рамках проведення курсів, навчальних програм, матеріалів та аналітичних даних розглядаються гендерно-орієнтовані проблеми. Обов’язковою є гендерна аналітика у звітуванні.

Тематичні матеріали. Для курсантів були підібрані, викладені у Moodle та передані до бібліотеки Світового центру даних з геоінформатики та сталого розвитку матеріали за гендерною тематикою.

Аудиторні заняття включали у себе інтерактив — гру «Йдемо на день народження». Мета цієї гри: демонстрація гендерно детермінованих деформацій людини у процесі соціалізації.

Невеличкі бесіди-консультації після лекцій. У результаті цих співбесід виявилась зацікавленість тематикою у слухачів, зокрема

гендерними аспектами приватного життя, гендерною нерівністю у професійному зростанні та дискримінацією у трудовій сфері.

Анкети для опитування та контролю знань. Після обговорення технічного завдання було вирішено, що анкета має складатися з трьох частин: демографічного блоку, тестової частини для перевірки знань з основ гендерної рівності та опитувальника для з'ясування ставлення респондентів до гендерної тематики і дискримінаційного досвіду. Анкета містила 16 відкритих, закритих та напівзакритих запитань, 3 завдання та 2 ситуаційні задачі; розрахована на 30 хвилин для відповідей у системі Moodle. Логіка опитування визначила послідовність запитань: від загальних запитань через професійну сферу до приватної сфери. Містила блок «Базові знання гендерних термінів, понять та законодавства», блок «Гендер у професійній сфері» та «Гендерованість приватної сфери». Для підвищення достовірності до анкети були введені запитання-фільтри та можливість давати невизначену відповідь.

Обов'язковою складовою підготовки є ситуаційні задачі, пов'язані із професійною діяльністю та домашні контрольні роботи за темою «Маркування небезпек гендерного характеру».

Загальні рекомендації для підготовки фахівців у сфері геоматики:

- Застосовувати інтерсекційний підхід у викладанні гендерної теорії та до постановки і вирішення практичних завдань.
- Проводити попереднє тестування слухачів у групах: із напівзакритими запитаннями методом паперового анкетування, з метою з'ясування базових знань гендерних термінів, понять та орієнтуванні у законодавстві; проміжні та фінальне тестування бажано проводити у системі Moodle.
- Збільшувати кількість годин на розкриття гендерної тематики. Що до формату занять: бажані інтерактиви з використанням фото- та відеоматеріалів, що спрямовані на розвиток роботи у команді та подолання упередженого ставлення до представників тієї чи іншої статі.

- Враховуючи ситуацію в Україні, приділяти більше уваги гендерним аспектам професійної реалізації геоматиків у контексті безпеки.

Література:

1. Annual report 2015/16 Laying the Foundation for Spatial Data Infrastructure: Building Capacity within the Ukrainian Government to Support Sustainable Economic Growth, (Gender analysis of spring 2016 semester cohorts). Vancouver Island University, Canada. 59 p.
2. Пекінська декларація, прийнята на четвертий Всесвітній конференції зі становища жінок 15 вересня 1995 року. Електронний ресурс. Режим доступу:
<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/pdf/BDPfA%20R.pdf>
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF>.
4. Таблиця відповідності Переліків напрямів підготовки фахівців у вищих навчальних закладах. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1460-15>.
5. Фесенко Г. Г. Урбан–антропологічний дискурс філософії безпеки / Г. Г. Фесенко // Гілея: науковий вісник. - 2015. - Вип. 92. - С. 166-170.